

пCURTEA
DE APEL CHIȘINĂU

2043, mun.Chișinău, str.Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

CHISINAU
COURT OF APPEAL

4 Teilor str., Chișinău 2043
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

St. D. 23 № 4-35/1-756

Curtea Constituțională
mun. Chișinău, str. A. Lăpușneanu 28, MD-2004

Curtea de Apel Chișinău, vă expediază sesizarea privind excepția de neconstituționalitate ridicată în cadrul procesului civil nr. 2-19/22, la cererea depusă de Rașcov Serghei în numele companiei WJ Holding Limited” privind recunoașterea și încuviințarea executării silite a hotărârii arbitrale străine.

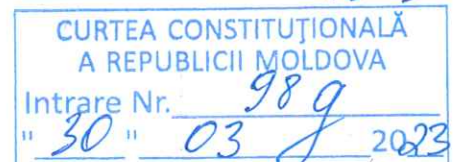
Anexă:

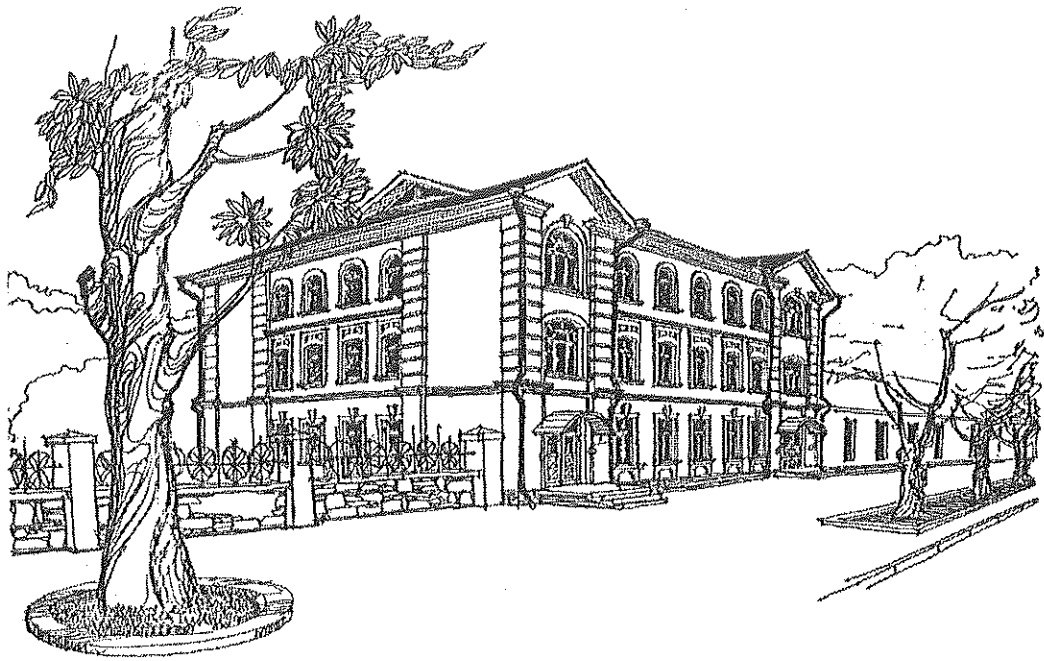
1. *Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate în original, pe 12 file.*
2. *Copia Încheierii din 24 noiembrie 2022 pe 2 file.*

Judecătorul
Curții de Apel Chișinău

Anton Marina

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

a prevederilor art. 475² CPC cu referire la formațiunile anticonstituționale (separatiste), aplicabilitatea art. 169 CPC în privința actelor de procedură anticonstituționale

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹**A.1. Persoană fizică**

- 1. Nume**
- 2. Prenume**
- 3. Adresă (va fi anonimizată)**
- 4. Telefon, e-mail (vor fi anonimizate)**
- 5. Reprezentant (dacă este cazul)**

A.2. Persoană juridică

- 1. Denumire și sediu**
- 2. Numărul și data înregistrării: nr.2-8/22 din**
- 3. Numele administratorului:**
- 4. Telefon și e-mail:**
- 5. Reprezentant**
- 6. Adresa reprezentantului (va fi anonimizată)**
- 7. Telefonul și e-mail-ul reprezentantului (vor fi anonimizate)**

A.3. Instanța de judecată

- 1. Denumirea instanței de judecată/sediu Curtea de Apel Chișinău,**
- 2. Judecător/complet de judecată: Ion Secrieru - judecător, Anton Marina judecător, Vitalie Cotorobai judecător.**
- 4. Adresa instanței de judecată: mun. Chișinău, str. Teilor nr.3**
- 5. Telefonul și e-mail-ul instanței de judecată: cac@justice.md, tel. (022) 409-110**

¹ Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrica relevantă, ștergându-le pe celelalte.

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecății instanței de drept comun²

La data de 03 iunie anul 2021, avocatul Rașcov Serghei a depus în instanța de judecată în numele companiei „WJ Holding Limited” o cerere, prin care a solicitat recunoașterea și încuviințarea executării silite a hotărârii arbitrale străine a Curții de Arbitraj a Camerei Internaționale de Comerț din Paris nr. 21717/MHM din 06 iunie 2018, cu modificările conform actului adițional din 30 august 2018, și eliberarea titlului executoriu în cauză privind încasarea sumelor.

În motivarea cererii înaintate solicitantul a indicat că prin hotărârea arbitrală a cărei recunoaștere și executare se solicită s-a dispus *încasarea din contul debitorilor Republica Moldovenească Nistreană, Președintele Republicii Moldovenești Nistrene, Ministrul Dezvoltării Economice a Republicii Moldovenești Nistrene* în beneficiul solicitantei a sumei de 1,050,000 dolari SUA cu titlu de rambursare a prețului de achiziție pentru acțiunile SAD „Bender”, 2,768,684 dolari SUA, compensație pentru investițiile efectuate în decursul perioadei anilor 2003-2011, 6,025,946 dolari SUA, compensație pentru investițiile efectuate în decursul perioadei anilor 2012-214 și 2,578,617 dolari SUA ce corespund penalității contractuale aplicabile sumelor sus-indicate, sume adjuocate în baza contractului de vânzare-cumpărare a 100% din pachetul de acțiuni al SAD „Uzina de extragere uleiului din Bender”, încheiat între compania din Cipru „WJ Holding Limited”, în calitate de cumpărător, și *Ministerul Economiei al Republicii Moldovenești Nistrene*, în baza căreia s-a adresat cu pretențiile în instanța de arbitraj internațional.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău (CAC) din 07 iunie 2021 *s-a refuzat primirea cererii* înaintate de avocatul Rașcov Serghei în numele companiei „WJ Holding Limited” privind recunoașterea și încuviințarea executării silite a hotărârii arbitrale străine a Curții de Arbitraj a Camerei Internaționale de Comerț din Paris nr.21717/MHM din 06 iunie 2018, cu modificările conform actului adițional din 30 august 2018, și eliberarea titlului executoriu în cauză privind încasarea sumelor.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție (CSJ) din 08 septembrie 2021 s-a admis recursul declarat de avocatul Rașcov Serghei în numele companiei „WJ Holding Limited”, s-a casat încheierea CAC din 07 iunie 2021, iar cererea privind recunoașterea și încuviințarea executării silite a hotărârii arbitrale străine, s-a trimis la CAC, pentru examinare în același complet de judecată, temei servind inaplicabilitatea în speță a dispozițiilor art. 169 CPC, CSJ indicând aplicarea reglementărilor în cauză *doar în privința cererilor de chemare în judecată*.

Prin încheierea CAC din 20 octombrie 2021 s-a refuzat *repetat* primirea cererii depuse de avocatul Serghei Rașcov în numele companiei „WJ Holding Limited” privind recunoașterea și încuviințarea executării silite a hotărârii arbitrale străine a Curții de Arbitraj a Camerei Internaționale de Comerț din Paris nr.21717/MHM din 06 iunie 2018, cu modificările conform actului adițional din 30 august 2018, cu eliberarea titlului executoriu în cauză privind încasarea sumelor.

Prin decizia CSJ din 04 mai 2022 s-a admis recursul declarat de către reprezentantul „WJ Holding Limited”, avocatul Serghei Rașcov, s-a casat încheierea CAC din 20 octombrie 2021, adoptată în cauza civilă, la cererea depusă de avocatul Serghei Rașcov în numele companiei „WJ Holding Limited” cu privire la recunoașterea și încuviințarea executării silite a hotărârii arbitrale străine, cu trimiterea pricinii la CAC pentru examinare în același complet de judecată.

Studiind materialele cauzei, în raport cu argumentele expuse în motivarea deciziei Curții Supreme de Justiție din 04 mai 2022, instanța constată existența unei probleme de constituționalitate legată de aplicarea prevederilor legii procesual civile în sensul interpretat de CSJ, soluționarea căreia ține de competența Curții Constituționale (CC).

În temeiul prevederilor art. 12¹ alin. (1) din Codul de Procedură Civilă, instanța sesizează din oficiu CC în scopul exercitării controlului de constituționalitate a reglementărilor de procedură incidente speței, în care se ridică o problemă de „recunoașterea formațiunilor anticonstituționale în calitate de participant la proces și opozabilitatea hotărârilor arbitrale emise în privința formațiunilor anticonstituționale de către instanțele străine de arbitraj”.

² Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecății instanței de drept comun, i.e. instanței în fața căreia sau de care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

Obiectul sesizării³

Înaltei Curți se solicită verificarea constituționalității procedurii de examinare a cererii de recunoaștere și încuviințare executării hotărârilor arbitrale străine art. 475¹, art. 475², 475³ din Codul de Procedură Civilă în sensul interpretărilor date de CSJ, în cazul indicării formațiunilor anticonstituționale în calitate de parte a procedurii judiciare, prin prisma concilierii cu principiile constituționale consfințite la art. 1 alin. (1), art. 2, art. 3, art. 7 din Constituție și organizarea constituțională a statului RM - art. 77-80, art. 97-99 din Constituție din Constituție.

De asemenea, se solicită examinarea aplicabilității instituției "refuzului primirii cererii în procedură" (art. 169 CPC) în cazul în care o formațiune anticonstituțională este indicat în calitatea de parte, cu titlu de remediu procedural împotriva actelor de procedură contrare principiilor și ordinii constituționale menționate supra.

Potrivit interpretărilor date de CSJ, prevederilor art. 475¹- 475²CPC, se consolidează o practică judiciară contrară prevederilor art. 1 alin. (1), art. 2, art. 3, art. 7, art. 77-80, art. 97-99 din Constituție din Constituție.

Redacția reglementărilor procedurale art. 475¹- 475²CPC, în lumina interpretărilor date de CSJ este contrară principiului previzibilității în sensul art. 23 alin.(2) din Constituție și nu asigură un remediu clar împotriva actelor procesuale anticonstituționale.

În acest sens, o normă trebuie să fie expusă cu o suficientă claritate și accesibilitate, pentru a permite instanței de judecată de-ași realiza misiunea constituțională, art. 114 din Constituție.

Deci, procesul de înlăptuire a justiției, instanțele de judecată sunt obligate de a asigura respectarea Constituției, motiv din care o procedură judiciară contrară prevederilor constituționale sau care ar induce riscuri de violare a Constituției, în special integritatea teritorială, suveranitatea sau autoritatea Constituției în calitate de Lege Supremă, nu poate continua până la rezolvarea problemei de constituționalitate de către CC, art. 12¹CPC. Or, în cazul sesizării unor „divergențe” de înțelegere a modului de aplicare a legii procesual civile în raport cu principiile constituționale de organizare a statului, între o instanță ierarhic inferioară și una ierarhic superioară, cu impact constituțional, intervenția CC în calitate de garant al supremației Constituției și unică autoritate de jurisdicție constituțională este dictată de art. 134 din Constituție.

În speță, procedura reglementată la art. 475¹- 475²CPC, în sensul interpretat de CSJ, nu asigură suficientă securitate juridică valorilor constituționale consfințite la art. art. 1 alin. (1), art. 2, art. 3, art. 7 și principiile de organizare a statului art. 77-80, art. 97-99 din Constituție, în cazul în care instanța este sesizată cu cerere de recunoașterea a hotărârilor arbitrare în care în calitate de parte este indicată o formațiune anticonstituțională.

Aplicarea prevederilor art. 169 CPC, în calitate de remediu procedural împotriva actelor de procedură care atentează la ordinea constituțională, nu este reglementă de lege cu o suficientă claritate, pentru a se exclude interpretarea legii în fraudă Constituției.

Practicile judiciare promovate de CSJ, cu referire la actele procesuale în care se operează cu formațiuni anticonstituționale, impun instanțele naționale de a recunoaște ca fiind opozabile hotărârilor arbitrare străine emise de instanțe de arbitraj internațional care nu recunosc organizarea constituțională a statului Republica Moldova și de a iniția proceduri judiciare de recunoaștere a hotărârilor arbitrare străine anticonstituționale.

Problema de drept ridicată în fața CC ține de admisibilitatea examinării în procedură judiciară a cererilor de recunoaștere în calitate de hotărâre arbitrală, hotărârile arbitrare lipsite de subiect – solicitantul sau „părții împotriva căreia este invocată hotărârea arbitrală” fiind entități anticonstituționale nerecunoscute din regiunea separatistă, ostilă sistemului constituțional național.

Prin prisma art. 7 din Constituție, instanța națională sesizată cu o cerere de recunoaștere a hotărârii arbitrale pronunțată în privința sau în favoarea unei formațiuni anticonstituționale, se poate prevala de prezumția constituțională a „inexistenței” pretinsului subiect de tipul: **Republica Moldovenească Nistreană sau autorități Moldovenești Nistrene**, în jurisdicția constituțională a RM, motiv din care nici o altă lege, inclusiv prevederile art. 475² CPC, nu poate impune admiterea în procedură a unui act procedural defectuos – calitatea de subiect fiind lipsă. Or, examinarea admisibilității cererii de recunoaștere a hotărârii arbitrale în ordinea stabilită de art. 475² CPC, impune în sarcina instanțe recunoașterea calității de participant la procedura judiciară formațiunilor anticonstituționale.

În acest sens, „incertitudine” care se solicită a fi clarificată de Înalta Curte, se referă la competența instanței de judecată de a „cita” în judecată formațiuni anticonstituționale, în calitate de participant la procedura judiciară pendinte și/sau recunoașterea în alt mod a calității de participant la proceduri judiciare, precum și a calității de hotărâre arbitrală pentru actele arbitrale emise în privința formațiunilor anticonstituționale existente de facto pe teritoriul în privința căruia se extinde suveranitatea Republicii Moldova.

Prin prezenta sesizare se solicită Înaltei Curți declararea neconstituțională a aliniatului (1) a art. 475² din CPC, procedura contencioasă fiind aplicabilă până la remedierea viciului de constituționalitate.

Excluderea aplicabilității procedurii contencioase în sensul Titlului II, lit. „A” Cod de Procedură civilă este nejustificată inducând riscuri iminente de violare a Constituției în cazul în care instanța este sesizată cu cerere privind recunoașterea hotărârilor arbitrare emise contrar ordinii constituționale. Deci, până la precizarea de către Legislativ a procedurii speciale instituite la alin (1) a art. 475² din CPC și institui un remediu procedural privind securizarea ordinii constituționale împotriva actelor defectuoase de procedură, procedura contencioasă urmează a fi aplicabilă în măsura în care nu contravine altor reglementări speciale, în materie de recunoașterea și executarea hotărârilor arbitrale străine.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁴

În justificarea necesității ridicării *ex officio* a excepției de neconstituționalitate, instanța reține că potrivit prevederilor art. 1 din CPC, legislația procesual civilă a Republicii Moldova reglementează raporturile sociale referitoare la raporturile procesuale civile ce apar la înfăptuirea justiției de către instanțele judecătorești de drept comun și de cele specializate în cadrul judecării cauzelor în acțiuni civile, precum și a altor cauze, date în competența lor de prezentul cod și de alte legi. Deci, potrivit reglementărilor menționate, în cadrul raporturilor procesuale civile, instanței de judecată îi revine rolul de subiect cu statut special investit cu atribuții de înfăptuire a justiției, în cadrul procedurii de judecare a cauzei în acțiune civilă, precum și a altor cauze date în competența instanței de judecată.

Potrivit prevederilor art. 2 alin.(1) din CPC, procedura de judecare a cauzelor civile în instanțele judecătorești de drept comun este stabilită de Constituția Republicii Moldova, de hotărârile și deciziile Curții Europene a Drepturilor Omului, de hotărârile Curții Constituționale, de prezentul cod și de alte legi organice. Normele de drept procedural civil din alte legi trebuie să corespundă dispozițiilor fundamentale ale Constituției Republicii Moldova și prezentului cod*.

În acest sens, respectarea prevederilor constituționale ține de esența activității de înfăptuire a justiției. Or, un act străin anticonstituțional, nu este opozabil instanței de judecată.

Potrivit prevederilor art. 5, alin. (1) (2) din CPC, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.

Nici unei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare.

În speță, instanța de judecată în cadrul unor practici judiciare constante a refuzat primirea cererii „WJ Holding Limited” privind recunoașterea și încuviințarea executării silite a hotărârii arbitrale străine și anume a Curții de Arbitraj a Camerei Internaționale de Comerț din Paris nr. 21717/MHM din 06 iunie 2018 pronunțată în privința „WJ Holding Limited” în calitate de reclamant și Republica Moldovenească Nistreană (Moldova) în calitate de pârât, în temeiul art. 169 alin.1 lit. „a” și „e” CPC din motivul că pretinsa Republică Nistreană Moldovenească și alte formațiuni indicate în cererea privind recunoașterea și executarea silită a pretinsei hotărâri arbitrale străine, nu poate deține calitatea de subiect (parte), în sensul art. 59 CPC sau „persoană” în sensul art. 5, alin. (1) (2) din CPC.

Problema de constituționalitate în legătură cu care este sesizată Curtea Constituțională, ține în esență de calitatea legii procesuale civile interpretată sistematic de către CSJ în materie de recunoaștere a hotărârilor arbitrale străine contrare organizării constituționale a statului, deci în fraudă prevederilor art. 1 alin. (1), art. 2, art. 3, art. 7, art. 77-80, art. 97-99 din Constituție.

Neconstituționalitatea practicilor judiciare de interpretare a legii procesuale civile în fraudă suveranității și integrității statului, considerate de instanța de judecată ca fiind susceptibile de a afecta ordinea constituțională, în cazul însușirii practicilor CSJ se justifică prin faptul că în opinia CSJ, expusă în deciziile menționate *supra*, printre care și decizia din 04/05/22, prevederile art. 169 CPC, nu se aplică în procedura de recunoaștere și executare a hotărârilor judecătorești și hotărârilor arbitrale străine, art. 475² CPC. Or, în lipsa unui „remediu procedural” împotriva administrării actului de justiție în fraudă Constituției, sunt incidente prevederile art. 12 CPC și art. 7 din Constituție, „incertitudinea” instanței urmând a fi soluționată în modul prescris la art. 12¹CPC

Potrivit prevederilor art. 475² alin. (1) CPC, cererea de recunoaștere a hotărârii arbitrale străine se examinează în ședință de judecată, cu înștiințarea părților, privind locul, data și ora

⁴ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

examinării. Neprezentarea din motive neîntemeiate a debitorului citat legal nu împiedică examinarea cererii.

În speță, potrivit prevederilor art. 59 CPC, entitățile indicate de solicitant „WJ Holding Limited” în cererea privind recunoașterea și executarea silită a hotărârilor arbitrale este indicată cu titlu de „parte” *Republica Moldova*, *Republica Moldova*, *Președintele RMN*, *Ministerul Dezvoltării Economice*, formațiuni anticonstituționale care nu pot fi admise de instanța de judecată în calitate de parte în cadrul procedurilor judiciare naționale. Or, potrivit prevederilor art. 475²alin. (1) CPC, admiterea în procedură a cererii menționate *supra*, implică recunoașterea de către instanță a calității de „parte” unor formațiuni „anticonstituționale” aflate în jurisdicția Republicii Moldova care nu întrunesc exigențele constituționale de stat sau autorități.

Potrivit prevederilor art. 100, art. 102 alin.(1) CPC, cererea de chemare în judecată și actele de procedură, inclusiv citația și înștiințarea se comunică de către instanța de judecată doar participanților la proces, motiv din care comunicarea actelor de procedură și/sau înștiințarea formațiunilor indicate în cererea examinată de instanță, reprezintă în esență un act de recunoaștere de către instanțele de judecată a unor formațiuni anticonstituționale în teritoriul Republicii Moldova. Or, potrivit prevederilor Constituției, art. 1 alin. (1), art. 2, art. 3, art. 77-80, art. 97-99 din Constituție, instanțele de judecată nu sunt în drept de a admite existența pe teritoriul Republicii Moldova a altor formațiuni statale și autorități, decât cele recunoscute de Constituție, motiv din care din perspectiva legii procesual civile, cererea de recunoaștere a unei hotărâri arbitrale pronunțate în privința unor formațiuni care nu pot deține calitatea de parte în cadrul procedurilor civile naționale, nu poate fi reținută spre examinare în procedură civilă de către instanțele naționale de judecată.

Recunoașterea formațiunilor străine Constituției în jurisdicția teritorială a statului Republica Moldova, nu ține de competența instanțelor de judecată de drept comun, motiv din care în speță potrivit legii procesual civile, aplicată și interpretată în coroborare cu prevederile constituționale (art. 2 alin. (1) CPC), cererea privind recunoașterea hotărârii arbitrale străine cu care a fost sesizată instanța de judecată se prezumă ca *are lipsă calitatea de subiect și obiect* al recunoașterii judiciare, motiv din care o procedură judiciară în temeiul art. 475² CPC nu poate fi inițiată.

În sensul art. 20 din Constituție, interpretat în coroborare cu prevederile art. 6 §1 din CEDO, accesul la justiție este garantat doar în cazul sesizării instanței de judecată în modul stabilit de lege.

În speță, problema de constituționalitate cu care este sesizată CC, reprezintă *inter alia* și o problemă legată de opozabilitatea actelor anticonstituționale emenate de la autorități străine, în speță instanța de arbitraj internațional în raport cu autoritățile naționale din perspectiva reglementărilor constituționale stipulate la art. 1, alin. (1), art. 2, art. 3 și art. 7 din Constituție.

Reținând carențele de legalitate a procedurii de examinare a cererii de recunoaștere a hotărârilor judecătorești și arbitrale străine, reglementată la art. 470, art. 475² CPC în sensul în care aceste urmează a fi aplicate, după cum se indică în interpretările date de CSJ, se impune necesitatea exercitării unui control de constituționalitate sub aspectul compatibilității legii procesuale, prevederilor art. 1 alin. (1), art. 2, art. 3, art. 7, art. 77-80, art. 97-99 din Constituție, în cazul în care instanța de judecată este sesizată cu o cerere de recunoaștere a actelor judiciare sau arbitrale străine emise de autorități care nu recunosc organizarea constituțională a statului, precum și admisibilitatea inițierii de către instanțele naționale a unor proceduri judiciare în care problema recunoașterii de formațiuni statale și autorități străine Constituției, urmează a fi ridicate în fața instanțelor de drept comun.

Clarificarea aspectelor de constituționalitate menționate *supra*, se prezintă a fi necesară soluționării de către instanța de judecată a problemei de procedură care nu a putut fi soluționată în cadrul procedurii de recurs fără a suscita dubii rezonabile de interpretare și aplicare a legii procesual civile în fraudă Constituției.

Deci, interpretarea legii procesual civile expusă de Curtea Supremă de Justiție, indică instanței de apel de a recunoaște calitatea de parte în procedurile judiciare și de a comunica acte de procedură, și altor formațiuni statale decât cele recunoscute de Constituție.

De asemenea, Curtea Constituțională este sesizată pentru clarificarea unei probleme constituționale de principiu dacă autoritățile naționale sunt obligate de a recunoaște actele judiciare/arbitrale străine emise de către autorități sau instanțe arbitrale străine care nu recunosc organizarea constituțională a statului Republica Moldova, cum a procedat în speță Curtea de arbitraj a camerei Internaționale de Comerț din Paris.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁵

Potrivit prevederilor art. 114 din Constituție, justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele de judecată, judecătorii acționând în realizarea misiunii constituționale sub jurământ, art. 12 din Legea cu privire la statutul judecătorului.

În acest sens, potrivit prevederilor art. 12, art. 15 din Legea nr. 544 și art. 12 CPC, având *inter alia* obligația de a asigura respectarea Constituției, de o manieră independentă, art. 116 alin.(1) din Constituție și de a asigura accesul efectiv la justiție, art. 20 din Constituție, aplicat în coroborare cu prevederile art. 6§1 din CEDO, instanța de judecată în fața căreia s-a ridicat o problemă de procedură susceptibilă de a afecta dreptul de acces efectiv la justiție a persoanei care a sesizat instanța cu o cerere privind recunoașterea hotărârii arbitrale, și/sau de violare a Constituție, consideră sesizarea CC ca fiind o măsură necesară și justificată de scopul asigurării eficienței procedurii judiciare și excluderea riscului violării Constituției.

Deci, independența și intima convingere a judecătorului, în speță, îl îndreptățesc de a sesiza CC în vederea clarificării aspectelor constituționale ale procedurii judecătorești de recunoaștere a hotărârilor arbitrale, pronunțate împotriva formațiunilor anticonstituționale. În acest sens, un just echilibru de proporționalitate dintre drepturile și interesele justițiabilului în raport cu interesul justiției, de a nu admite acțiuni în fraudă Constituție este asigurat de o manieră rezonabilă. Or, „divergențele” dintre instanțe privind modul de aplicare a legii procesual civilă în raport cu valorile protejate de Constituție, urmează a fi soluționate de o manieră eficientă cu excluderea plasării justițiabilului în incertitudini.

Potrivit prevederilor art. 475¹ – art. 475² CPC, cererea privind recunoașterea și executarea hotărârilor arbitrale străine se examinează în ședință publică cu înștiințarea părților.

Potrivit prevederilor art. 102 CPC, participanții la proces se înștiințează prin citație, deci potrivit interpretărilor date de CSJ aplicabilității prevederilor art. 169 CPC, instanța este pusă în situația de a recunoaște calitatea de parte formațiunii anticonstituționale sau de a încălca procedura de examinare a cererii de recunoaștere a hotărârii arbitrale, fără citarea părții indicate în calitate de parte împotriva căreia este invocată hotărârea arbitrală străină.

Mai mult decât atât, un act de procedură emis de o entitate străină care nu recunoaște ordinea constituțională națională, nu poate fi opozabil în raport cu instanțele naționale, pentru care Constituția este Legea Supremă, art. 7 din Constituție, iar deficiențele procedurale, nu pot fi rezolvate din contul dreptului justițiabilului la un acces efectiv la justiție, celeritatea fiind una din exigențele de conformitate.

Deci, instanța nu poate accepta în procedură, recunoașterea unei hotărâri pretense a fi arbitrale, în lipsa de subiect. În jurisdicția RM, se prezumă că Republica Moldova este Nistreană, nu poate avea calitatea de subiect sau entitate recunoscută de lege, iar cererile de

⁵ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi este încălcat unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următorii pași: (1) dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională între ingerință și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.

recunoaștere a hotărârilor arbitrale pronunțate cu participarea sau împotriva formațiunilor anticonstituționale, nu pot fi examinate de instanță în cadrul procedurii civile, din motivul că categoria dată de cererii, potrivit prevederilor art. 475¹⁻² CPC se examinează doar între părți, pentru care calitatea de subiect este imperativă, art. 59 CPC.

În circumstanțele speței, dreptul de a solicita intervenția CC în soluționarea problemei constituționale este justificat de statul constituțional al instanței, inclusiv în raport cu CSJ, art. 116 alin. (1) din Constituție. Prezenta sesizare constituie *inter alia* și un remediu pentru asigurarea dreptului la un proces echitabil a justițiabilului, art. 20 din Constituției (domeniul obligației pozitive) și a misiunii instanței de a nu admite violarea Constituției, art. 7 din Constituție.

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)⁶

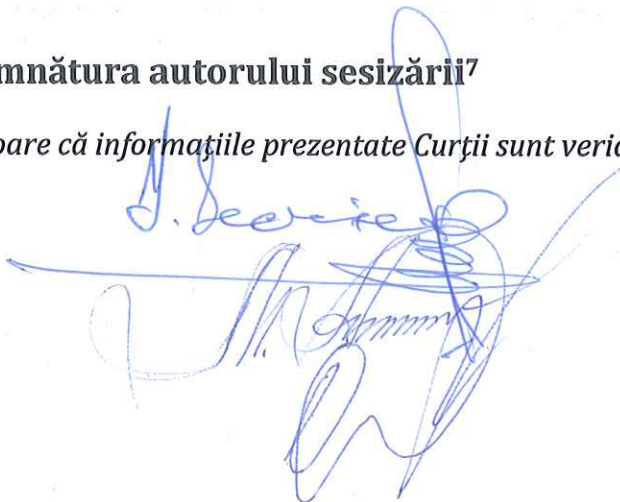
1. Materialele dosarului judiciar;

⁶ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va enumera documentele relevante (extrasul cu prevederile normative contestate, alte hotărâri sau decizii ale Curții Constituționale cu un obiect similar, alte hotărâri sau decizii cu obiect similar pronunțate de alte curți constituționale, jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, studii de drept comparat), pe care le va anexa.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării⁷

Declara pe propria onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice.

2. Judecători:

Ion Secrieru

Anton Marina

Vitalie Cotorobai

⁷ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, semnând la final.

ÎNCHEIERE

24 noiembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Chișinău

În componență:

Președintele ședinței, judecătorul

Marina Anton

Judecătorii

Ion Secrieru și Vitalie Cotorobai

examinând, din oficiu cererea depusă de Rașcov Serghei în numele companiei WJ Holding Limited” privind recunoașterea și încuviințarea executării silite a hotărârii arbitrale străine,

c o n s t a t ă :

La 03 iunie 2021 avocatul Rașcov Serghei a depus în instanța de judecată în numele companiei „WJ Holding Limited” o cerere, prin care a solicitat recunoașterea și încuviințarea executării silite a hotărârii arbitrale străine a Curții de Arbitraj a Camerei Internaționale de Comerț din Paris nr.21717/MHM din 06 iunie 2018, cu modificările conform actului adițional din 30 august 2018, și eliberarea titlului executoriu în cauză privind încasarea sumelor.

În motivarea cererii înaintate solicitantul a indicat că prin hotărârea arbitrală a cărei recunoaștere și executare se solicită s-a dispus încasarea din contul debitorilor Republica Moldovenească Nistrenă, Președintele Republicii Moldovenești Nistrene, Ministrul Dezvoltării Economice a Republicii Moldovenești Nistrene în beneficiul solicitantei a 1050000 dolari SUA ca rambursarea prețului de achiziție pentru acțiunile SAD „Bender”, 2768684 dolari SUA ca compensație pentru investițiile efectuate în decursul perioadei anilor 2003-2011, 6025946 dolari SUA ca compensație pentru investițiile efectuate în decursul perioadei anilor 2012-2014 și 2578617 dolari SUA ce corespund penalității contractuale aplicabile sumelor sus-indicate, sume adjudecate în baza contractului de vânzare-cumpărarea 100% din pachetul de statal SAD „Uzina de extragere uleiului din Bender”, încheiat între compania din Cipru „WJ Holding Limited”, în calitate de cumpărător, și Ministerul Economiei al Republicii Moldovenești Nistrene, în baza căreia s-a adresat cu pretențiile în fața arbitrajului determinat.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 07 iunie 2021 s-a refuzat primirea cererii înaintate de avocatul Rașcov Serghei în numele companiei „WJ Holding Limited” privind recunoașterea și încuviințarea executării silite a hotărârii arbitrale străine a Curții de Arbitraj a Camerei Internaționale de Comerț din Paris nr.21717/MHM din 06 iunie 2018, cu modificările conform actului adițional din 30 august 2018, și eliberarea titlului executoriu în cauză privind încasarea sumelor.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 08 septembrie 2021 s-a admis recursul declarat de avocatul Rașcov Serghei în numele companiei „WJ Holding Limited”, s-a casat încheierea Curții de Apel Chișinău din 07 iunie 2021, iar cererea privind recunoașterea și încuviințarea executării silite a hotărârii arbitrale străine, s-a trimis la Curtea de Apel Chișinău, pentru examinare în același complet de judecată, temei servind inaplicabilitatea în speță a dispozițiilor art.169 CPC, aplicabil doar în privința cererilor de chemare în judecată.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 20 octombrie 2021, s-a refuzat primirea cererii depuse de avocatul Serghei Rașcov în numele companiei „WJ Holding Limited” privind recunoașterea și încuviințarea executării silite a hotărârii arbitrale străine a Curții de Arbitraj a Camerei Internaționale de Comerț din Paris nr.21717/MHM din 06 iunie 2018, cu modificările conform actului adițional din 30 august 2018, cu eliberarea titlului executoriu în cauză privind încasarea sumelor.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 04 mai 2022 s-a admis recursul declarat de către reprezentantul „WJ Holding Limited”, avocatul Serghei Rașcov, s-a casat încheierea Curții de Apel Chișinău din 20 octombrie 2021, adoptată în cauza civilă, la cererea depusă de avocatul

Serghei Rașcov în numele companiei „WJ Holding Limited” cu privire la recunoașterea și încuviințarea executării silite a hotărârii arbitrale străine, cu trimiterea pricinii la Curtea de Apel Chișinău pentru examinare în același complet de judecată.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 03 iunie 2022 s-a refuzat primirea cererii înaintate de avocatul Rașcov Serghei în numele companiei „WJ Holding Limited” privind recunoașterea și încuviințarea executării silite a hotărârii arbitrale străine a Curții de Arbitraj a Camerei Internaționale de Comerț din Paris nr.21717/MHM din 06 iunie 2018, cu modificările conform actului adițional din 30 august 2018, cu eliberarea titlului executoriu în cauză privind încasarea sumelor.

La 05 august 2022, avocatul Rașcov Serghei în numele companiei „WJ Holding Limited” a depus cerere de recurs împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 03 iunie 2022, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii instanței de apel, soluționând prin decizie acceptarea cererii spre examinare.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 21 septembrie 2022, s-a admis recursul declarat de avocatul Rașcov Serghei în numele companiei „WJ Holding Limited”.

S-a casat încheierea Curții de Apel Chișinău din 03 iunie 2022, adoptată în cauza civilă, la cererea înaintată de avocatul Rașcov Serghei în numele companiei „WJ Holding Limited” privind recunoașterea și încuviințarea executării silite a hotărârii arbitrale străine. Cererea privind recunoașterea și încuviințarea executării silite a hotărârii arbitrale străine, s-a trimis la Curtea de Apel Chișinău, pentru examinare în același complet de judecată.

Studiind materialele cauzei, în raport cu argumentele expuse în motivarea deciziei Curții Supreme de justiție din 04 mai 2022, instanța constată existența unei probleme de constituționalitate legată de aplicarea prevederilor legii procesual civile în sensul interpretat de Curtea Supremă de Justiție, soluționarea căreia ține de competența Curții Constituționale, motiv din care, în temeiul prevederilor art.12 alin.(1) din Codul de Procedură Civilă, instanța ajunge la concluzia de a sesiza din oficiu Curtea Constituțională în scopul exercitării controlului de constituționalitatea prevederilor art.470 din Codul de Procedură Civilă în sensul interpretărilor date de Curtea Supremă de Justiție, potrivit cărora instanțele naționale au obligația de a recunoaște ca fiind opozabile hotărârilor arbitrare străine emise de instanțe de arbitraj internațional care nu recunosc organizarea constituțională a statului Republica Moldova și de a iniția proceduri judiciare de recunoașterea hotărârilor arbitrare străine anticonstituționale.

În justificarea necesității ridicării exofficio a excepției de neconstituționalitatea, instanța reține că potrivit prevederilor art.1 din CPC, legislația procesual civilă a Republicii Moldova reglementează raporturile sociale referitoare la raporturile procesuale civile ce apar la înfăptuirea justiției de către instanțele judecătorești de drept comun și de cele specializate în cadrul judecării cauzelor în acțiuni civile, precum și a altor cauze, date în competența lor de prezentul cod și de alte legi.

Deci, potrivit reglementărilor menționate, în cadrul raporturilor procesual civile, instanței de judecată îi revine rolul de subiect cu statut special investit cu atribuții de înfăptuirea justiției, în cadrul procedurii de judecarea cauzei în acțiune civilă, precum și a altor cauze date în competența instanței de judecată.

Potrivit prevederilor art.2 alin.(1) din CPC, procedura de judecarea cauzelor civile în instanțele judecătorești de drept comun este stabilită de Constituită Republicii Moldova, de hotărârile și deciziile Curții Europene a Drepturilor Omului, de hotărârile Curții Constituționale, de prezentul cod și de alte legi organice. Normele de drept procedural civil din alte legi trebuie să corespundă dispozițiilor fundamentalele Constituției Republicii Moldova și prezentului cod*.

În acest sens, respectarea prevederilor constituționale ține de esența activității de înfăptuirea justiției. Or, un act străin anticonstituțional, nu este opozabil instanței de judecată.

Potrivit prevederilor art.5,alin. (1) (2) CPC, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.

2

Nici unei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare.

În speță, instanța de judecată în cadrul unor practici judiciare constante a refuzat primirea cererii „WJ Holding Limited” privind recunoașterea și încuviințarea executării silite a hotărârii arbitrale străine și anume a Curții de Arbitraj a Camerei Internaționale de Comerț din Paris nr. 21717/MHM din 06 iunie 2018 pronunțată în privința „WJ Holding Limited” în calitate de reclamant și Republica Moldovenească Nistreană (Moldova) în calitate de pârât, în temeiul art. 169 alin.1 lit. „a” și „e” CPC din motivul că pretinsa Republică Nistreană Moldovenească și alte entități indicate în cererea privind recunoașterea și executarea silită a pretinsei hotărâri arbitrale străine nistrene, nu poate deține calitatea de subiect (parte), în sensul art. 59 CPC.

Problema de constituționalitate în legătură cu care este sesizată Curtea Constituțională, ține în esență de calitatea legii procesual civile interpretată sistematic de către Curtea Supremă de Justiție în materie de recunoaștere a hotărârilor arbitrale străine contrare organizării constituționale a statului în fraudă prevederilor art.1 alin.(1), art.2, art. 3, art. 7, art. 77-80, art. 97-99 din Constituție.

Neconstituționalitatea practicilor judiciare de interpretare a legii procesual civile în fraudă suveranității și integrității statului, considerate de instanța de judecată ca fiind susceptibile de a afecta ordinea constituțională, în cazul însușirii practicilor Curții Supreme de Justiție, se justifică prin faptul că în opinia Curții Supreme de Justiție, expusă în deciziile menționate *supra*, printre care și decizia din 04/05/22, prevederile art.169 CPC, nu se aplică în procedura de recunoaștere și executare a hotărârilor judecătorești și hotărârilor arbitrale străine, art. 467-476 CPC.

Potrivit prevederilor art.470 alin.(1) CPC, cererea de recunoaștere a hotărârii judecătorești străine se examinează în ședință de judecată, cu înștiințarea legală a debitorului despre locul, data și ora examinării. Neprezentarea din motive neîntemeiate a debitorului citat legal nu împiedică examinarea cererii.

În speță, potrivit prevederilor art.59 CPC, entitățile indicate de creditorul „WJ Holding Limited” în cererea privind recunoașterea și executarea silită a hotărârilor arbitrale cu titlu de „debitor” și anume, „Republica Moldovenească Nistreană, Președintele RMN, Ministerul Dezvoltării Economic” nu pot fi admise de instanța de judecată în calitate de parte în cadrul procedurilor judiciare naționale. Or, potrivit prevederilor art.470 alin.(1) CPC, admiterea în procedură a cererii menționate *supra*, implică recunoașterea de către instanță a calității de debitor **unor entități aflate în jurisdicția Republicii Moldova**, care nu întrunesc exigențele legale de stat sau autorități.

Potrivit prevederilor art.100, art.102 alin.(1) CPC, cererea de chemare în judecată și actele de procedură, inclusiv citația și înștiințarea se comunică de către instanța de judecată doar participanților la proces, motiv din care comunicarea actelor de procedură și/sau înștiințarea entităților indicate în cerere reprezintă în esență un act de recunoaștere de către instanțele de judecată a unor formațiuni neconstituționale în teritoriul Republicii Moldova.

Or, potrivit prevederilor Constituției, **art.1 alin.(1), art. 2, art. 3, art. 77-80, art. 97-99 din Constituție, instanțele de judecată nu sunt în drept de a admite existența pe teritoriul Republicii Moldova altor formațiuni statale și autorități, decât cele recunoscute de Constituție**, motiv din care din perspectiva legii procesual civile, cererea de recunoaștere a unei hotărâri arbitrale pronunțate în privința unor entități, **care nu pot deține calitatea de parte în cadrul procedurilor civile naționale, nu poate fi reținută spre examinare în procedură civilă de către instanțele naționale de judecată**.

Recunoașterea formațiunilor străine Constituției în jurisdicția teritorială a statului Republica Moldova, nu ține de competența instanțelor de judecată de drept comun, motiv din care în speță potrivit legii procesual civile, aplicată și interpretată în coroborare cu prevederile constituționale (art.2 alin.(1) CPC), cererea privind recunoașterea hotărârii arbitrale străine cu care a fost sesizată instanța de judecată **se prezumă ca are lipsă calitatea de debitor și obiect al**

recunoașterii judiciare, motiv din care o procedură judiciară în temeiul art. 470 CPC nu poate fi inițiată.

În sensul art.20 din Constituție, interpretat în coroborare cu prevederile art. 6 §1 din CEDO, accesul la justiție este garantat doar în cazul sesizării instanței de judecată în modul stabilit de lege.

În speță, problema de constituționalitate cu care este sesizată Curtea Constituțională, reprezintă *inter alia* și o problemă legată de opozabilitate a actelor anticonstituționale emenate de la autorități străine, în speță instanța de arbitraj internațional, în raport cu autoritățile naționale din perspectiva reglementărilor constituționale stipulate la art.1, alin. (1), art. 2 , art. 3 și art. 7 din Constituție.

Reținând carențele de legalitate a procedurii de examinare a cererii de recunoaștere a hotărârilor judecătorești și arbitrale străine, reglementată la art. 470 CPC în sensul în care aceste urmează a fi aplicate, potrivit interpretărilor date de Curtea Supremă de Justiție, se impune necesitatea exercitării unui control de constituționalitate sub aspectul compatibilității prevederilor art.1 alin.(1), art. 2, art. 3, art. 7, art. 77-80, art. 97-99 din Constituție, în cazul în care instanța de judecată este sesizată cu o cerere de recunoaștere a actelor judiciare sau arbitrare străine emise de autorități care nu recunosc organizarea constituțională a statului, precum și admisibilitatea inițierii de către instanțele naționale a unor proceduri judiciare în care recunoaștere de formațiuni statale și autorități străine Constituției, urmează a fi ridicate în fața instanțelor de drept comun.

Clarificarea aspectelor de constituționalitate menționate *supra*, se prezintă a fi necesară soluționării de către instanța de judecată a problemei de procedură care nu a putut fi soluționată în cadrul procedurii de recurs fără a suscita dubii rezonabile de interpretare și aplicare a legii procesual civile în fraudă Constituției.

Deci, interpretarea legii procesual civilă expusă de Curtea Supremă de Justiție indică instanței de apel de a recunoaște calitatea de parte în procedurile judiciare și de a comunica acte de procedură, altor entități statale decât cele recunoscute de Constituție.

De asemenea, Curtea Constituțională este sesizată pentru clarificarea unei probleme constituționale de principiu dacă autoritățile naționale sunt obligate de a recunoaște actele judiciare/arbitrale străine emise de către autorități sau instanțe arbitrale străine care nu recunosc organizarea constituțională a statului Republica Moldova, cum a procedat în speță Curtea de arbitraj a Camerei Internaționale de Comerț din Paris.

În conformitate cu prevederile art.12 alin.(1), art.art.269-270 CPC,

d i s p u n e:

Se sesizează Curtea Constituțională în vederea exercitării controlului de constituționalitate a prevederilor art.470 CPC în sensul interpretărilor date de Curtea Supremă de Justiție sub aspectul compatibilității prevederilor art.1 alin.(1),art.2,art.3,art.7,art.77-80, art.97-99 din Constituție, în cazul procedurilor de recunoașterea actelor judecătorești și arbitrale străine, emise de autorități care nu recunosc organizarea constituțională a statului Republica Moldova.

Încheierea nu se supune nici unei căi de contestare.

Președintele ședinței,
Judecătorul
Judecătorii

COPIA CORESPUNDE
ORIGINALULUI

Marina Anton

Ion Secieru

Vitalie Cotorobai

